

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Jelena Petković, Tamara Skrozza, Filip Švarn, Jelka Jovanović, Rodoljub Šabić, Ana Martinoli, Sanja Pavlović, Milena Vasić i Zlatko Čobović, na sednici održanoj 26. 9. 2024. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstom „OTKRIVENO: Evo ko stoji iza pokušaja organizovanja 'obojene revolucije' u Srbiji!“, objavljenim 16. avgusta 2024. godine i neobjavljivanjem odgovora na tekst, portal „Novosti. rs“

1. prekršio je tačke 1, 4 i 5 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije o obavezi novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije, da, kada je neophodno, konsultuje što više izvora i da im omogući da iznesu svoj stav, kao i odredbu po kojoj je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasila,

2. prekršio je tačku 6 Odeljka IV (Odgovornost novinara), po kojoj novinar mora da neguje etiku i kulturu javne reči, poštuje pravo na odgovor, izvinjenje i ispravku i dužan je da blagovremeno objavi odgovarajuću ispravku,

3. prekršio je i tačke 1, 2 i 3 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojoj novinar obavezan da pristupa poslu sa dužnom profesionalnom pažnjom, ne sme slepo da veruje izvoru informacija, mora da vodi računa o tome da izvori informacija često slede svoje interese ili interese društvenih grupa kojima pripadaju i prilagođavaju svoje iskaze tim interesima, kao i da mora biti svestan da je prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernim iskrivljivanju ili iznošenju laži.

Nalaže se portalu „Novosti.rs“ da ovu odluku objavi u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Žalbu Savetu za štampu podneli su zajedno Asocijacija lokalnih i nezavisnih medija Lokal pres, Simplicity doo, Glas građana Šumadije i Bujanovačke zbog teksta koji prenosi rezultate analize Ministarstva spoljnih poslova NR Kine, a koji, po tvdnjama žalilaca, sadrži neistinite i neprofesionalne informacije, te portal, sa namerom ili iz neznanja, iznosi spinovane informacije vezane za saradnju Lokal presa i lokalnih medija sa NED-om. U tekstu se,

Kraljice Natalije 28
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs

između ostalog, projekat „Jačanje kapaciteta lokalnih medija“, koji uz finansijsku podršku NED sprovedu podnosioci žalbe objašnjava pokušajem stvaranja uslova za izvođenje „obojene revolucije“ i prekranje političke scene naše zemlje u skladu sa interesima ove organizacije i njenih političkih mentora. Podnosioci žalbe su istakli da je sa ozbiljnim i odgovornim novinarstvom nespojivo objavljivanje ovakvih neosnovanih optužbi i kleveta, te da je autor od žalitelja lako i bez problema mogao da dobije odgovore da se držao principa novinarstva koji ga obavezuje na konsultovanje više izvora. U žalbi je navedeno da je prekršeno više tačaka iz poglavlja Istinitost izveštavanja i Novinarska pažnja, kao i da redakcija nije objavila odgovor na tekst, koji joj je dostavljen 30. avgusta 2024. godine.

U odgovoru na žalbu Andrijana Nešić, odgovorna urednica portala i pomoćnica glavnog urednika za digitalna izdanja, navela je da su u deplasirani navodi podnosioca žalbe da je objavljivanjem informacija prekršen Kodeks novinara Srbije, te da novinari „Novosti.rs“ uvek postupaju u skladu sa standardom novinarske pažnje primerene okolnostima. „Prethodna provera sa dužnom pažnjom ne znači da je dopušteno objaviti informaciju samo kada je novinar stekao potpuno uverenje o njenoj istinitosti, jer se i informacije u pogledu kojih je ostala sumnja da li su istinite mogu objaviti kada postoji opravdani interes za njihovo objavljivanje. Takođe, kada je reč o informacijama masmedija, kojima masmediji izvršavaju svoju javnu ulogu, teret dokaza o istinitosti nije na masmediju, već na subjektu informacije, u cilju zaštite prava na slobodu izražavanja“, ističe se, između ostalog, u odgovoru na žalbu. Urednica je dodala i da je žalba podneta sa ciljem sprečavanja slobodnog protoka informacija i iznošenja kritičkog mišljenja i ideja.

Komisija za žalbe je jednoglasno zaključila da u tekstu informacije nisu saopštene u skladu sa profesionalnim standardima – tačno, objektivno, potpuno i uz poštovanje prava javnosti da sazna istinu. Tekst je objavljen na osnovu analize kineskog ministarstva, bez bilo kakvog pokušaja dodatne provere i potvrđivanja informacija, iako su iznete veoma ozbiljne optužbe za stvaranje uslova za izvođenje ‘obojene revolucije’. Čitaocima pritom nisu predloženi nikakvi dokazi koji bi potkrepili ove optužbe, dok se podnosiocima žalbe redakcija uopšte nije obratila.

Redakcija je, umesto da postupi u skladu sa pravilima profesionalne pažnje, odlučila da slepo veruje samo jednom izvoru, kao i da namerno izostavi bilo kakvo dodatno objašnjenje koje ne bi išlo u prilog već postavljenim tezama. „Novosti“ su bezrezervno prihvatile, prenele i elaborirale analizu Ministarstva spoljnih poslova Kine, kvalifikujući aktivnost NED kao „paravan za subverzivni američki pristup u inostranstvu... podsticanje podela i konfrontacije, dezinformisanje javnog mnjenja i sprovođenje ideološke infiltracije pod izgovorom promovisanja demokratije, a što je u tim zemljama izazvalo brojne ozbiljne posledice...“. Posebno je istaknut „subverzivni nastup NED prema Srbiji“... „pokušaj stvaranja uslova za izvođenje ‘obojene revolucije’ i prekranje političke scene naše zemlje“, a da pri tom, nisu ni pomenuti stvarni projekti, aktivnosti i rezultati Lokal presa i tri lokalna medija koja su takođe optužuju.

Uz sve ovo, medij nije objavio ni dostavljeni demanti, čime je prekešena tačka 6 poglavlja IV.

Posebnu pažnju, kao apsolutno neprihvatljivi, pa i zabrinjavajući, zaslužuju sledeći stavovi iz odgovora “Novosti” na žalbu. Najpre, tvrdnja da se i “informacije u pogledu kojih je ostala sumnja da li su istinite mogu objaviti kada postoji opravdani interes za njihovo objavljivanje”, iz koje proizilazi da je dozvoljeno objavljivanje i neistinitih - lažnih informacija i tekstova, ako za to postoji opravdani interes. Nejasno je kakav je opravdani interes da se objavljuju neistinite i neproverene informacije.

Takođe, tvrdnja da “kada je reč o informacijama masmedija, kojima masmediji izvršavaju svoju javnu ulogu, teret dokaza o istinitosti nije na masmediju, već na subjektu informacije je potpuno neprihvatljiva u ovom kontekstu jer iz nje proizilazi da medij ima pravo da bilo koga optuži bez ikakvih dokaza, a da je onaj ko je predmet objavljene laži - a ne medij koji je tu laž objavio - dužan da dokazuje da je informacija o njemu lažna.

Beograd, 26. 9. 2024.

Predsedavajući

Zlatko Čobović